

Leidingdeel bij Handreiking Actueel – *Eerlijk delen*

Inleiding

Bij het thema 'eerlijk delen' staan de Bijbelteksten uit Spreuken 14:31 en Micha 6:8 centraal. Micha beschrijft een rechtszaak tussen God en Zijn volk. Wie wordt er aangeklaagd? Je zou zeggen het volk Israël. 'Zij begeren akkers en roven die, en huizen, en nemen die af. Zo onderdrukken zij de man en zijn huis, de mens en zijn erfelijk bezit. U rukt de mantel af van nietsvermoedende voorbijgangers. Zij haten het goede en hebben het kwade lief'.

Maar in Micha 6:3 is het God Zélf die plaatsneemt in de beklagdenbank: 'O Mijn volk, wat heb Ik u gedaan, en waarmede heb Ik u vermoeid? Betuig tegen Mij.' Dat is een aangrijpende tekst. In geen andere godsdienst is er een God die zich zo kwetsbaar opstelt ten opzichte van het schepsel. En het heeft effect, het volk toont berouw. 'Waarmede zal ik den HEERE tegenkomen, en mij bukken voor den hogen God? Zou de HEERE een welgevallen hebben aan duizenden van rammen, aan tienduizenden van oliebekken?' (Mich. 6:6-7). En dan volgt het kernachtige vers 8. Het volk heeft naar de bekende weg gevraagd: 'Hij heeft u bekendgemaakt, o mens, wat goed is; en wat eist de HEERE van u, dan recht te doen en weldadigheid lief te hebben, en ootmoedigheid te wandelen met uw God' Er zijn veel meer voorbeelden te noemen waarin de Heere keer op keer Zijn volk voorhoudt waartoe het geroepen is. Lees bijvoorbeeld Jesaja 58:6-7.

Achtergrondinformatie

Wie studie maakt van de oudtestamentische wetten, komt erachter dat God Zich voortdurend openbaart als een 'Vader van de wezen en Rechter van de weduwen' (Ps. 68:6). Voorbeelden hiervan zijn Mozaïsche wetten over leningen, tienden, het sabbatsjaar, privébezit en het arenlezen. 'Wanneer gij uw oogst op uw akker afge oogst en een garf op den akker vergeten zult hebben, zo zult gij niet wederkeren om die op te nemen; voor den vreemdeling, voor den wees en voor de weduwe zal zij zijn; opdat u de HEERE uw God zegene in al het werk uwer handen' (Deut. 24:19). Ruth is een bekend voorbeeld van een vreemdeling die van dit recht gebruik maakte. Bij gerechtigheid gaat het over meer dan liefdadigheid. *Liefdadigheid staat voor een goede, maar optionele bezigheid.* Liefdadigheid of hulpverlening wordt vaak ingegeven door motieven als compassie, genade en barmhartigheid. Het laten liggen van de vergeten schoven ziet Mozes niet als een optie ingegeven door één van deze motieven. Het gaat veel verder. Het is niet een kwestie van de armen af en toe iets toestoppen. Het is omgekeerd: als de landeigenaar alles weghaalt, dan doet hij de armen tekort, omdat hij ze ontzegt waar ze recht op hebben. Tim Keller: *'We doen recht wanneer we alle mensen geven wat hun als schepsel van God toekomt'.*

God, die het hart van Zijn volk kent, weet dat zij het met een beroep op de liefde van hun hart niet redden. Daarom keert in de Bijbel telkens weer het woord 'gerechtigheid' terug. Ook als het woord niet genoemd wordt, gaat het er toch vaak over. In Job bijvoorbeeld: 'Want ik bevrijdde den ellendige, die riep, en den wees en die geen helper had. De zegen desgenen die verloren ging, kwam op mij; en het hart der weduwen deed ik vrolijk zingen. Ik bekleedde mij met gerechtigheid

en zij bekleedde mij; mijn oordeel was als een mantel en vorstelijke hoed. Den blinden was ik tot ogen en den kreupele was ik tot voeten. Ik was den nooddruftigen een vader; en het geschil dat ik niet wist, dat onderzocht ik. En ik verbrak de baktanden des verkeerden en wierp den roof uit zijn tanden.' (Job 29:12-17). Job zou zich een dief hebben gevoeld als hij niet actief en ruimhartig zijn bezittingen met de armen had gedeeld.

De vraag zou op kunnen komen of het Nieuwe Testament hierin niet verschilt van het Oude Testament. Ligt in het Nieuwe Testament niet veel meer de nadruk op de liefde? Als de Heere Jezus aan het begin van Zijn bediening voorleest in de synagoge, kiest hij woorden uit Jesaja 42:1-7: 'En als Hij het boek opengedaan had, vond Hij de plaats, waar geschreven was: De Geest des Heeren is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden om den armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van hart;' (Luc. 4:17-18). Het is hiermee duidelijk dat gerechtigheid, recht doen, niet alleen iets oudtestamentisch is. Het heeft Jezus' hoogste prioriteit. Maar de motivatie, is die anders?

'Wanneer gij een middagmaal of avondmaal zult houden, zo roep niet uw vrienden, noch uw broeders noch uw magen noch uw rijke geburen; opdat ook dezelve u niet te eniger tijd wedernoden, en u vergelding geschiede. Maar wanneer gij een maaltijd zult houden, zo nood armen, verminkten, kreupelen, blinden.' (Luc. 14:12-13). Doet Jezus hier een beroep op de barmhartigheid van Zijn hoorders? Niet echt. Zouden ze hun hart volgen, dan zouden ze hun familieleden of rijke bureu uitnodigen. Jezus haalt de oudtestamentische wetten niet omver. Hij geeft ze een diepere invulling. In Mattheüs 25 legt hij een eenvoudige en onthullende maatstaf aan. Wie zijn het die het Koninkrijk van de hemel beërven? Het zijn degenen die hongerigen hebben gevoed, dorstigen te drinken gaven, vreemdelingen gastvrij ontvingen, naakten kledden, zieken en gevangenen bezochten. 'Voorwaar zeg Ik u, voor zoveel gij dit een van deze minsten niet gedaan hebt, zo hebt gij het Mij ook niet gedaan.' (Matth. 25:31-46). In principe zegt Hij tegen de rijke jongeling hetzelfde als in het Oude Testament God tegen Zijn volk: het houden van Mijn wetten, offers, vasten... het is voor Mij waardeloos als je wat je hebt voor jezelf houdt en de arme, de weduwe, de wees veracht. Jakobus zet het op scherp: 'Indien er nu een broeder of zuster naakt zouden zijn, en gebrek zouden hebben van dagelijks voedsel, en iemand van u tot hen zou zeggen: Gaat heen in vrede, wordt warm en wordt verzadigd; gijlieden zoudt hun niet geven de nooddruftigheden des lichaams, wat nuttigheid is dat? Alzo ook het geloof, indien het de werken niet heeft, is bij zichzelf dood.' (Jak. 2:15-17).

Maar als liefde en barmhartigheid ons niet aanzetten tot recht doen, wat dan wel? Koning David, de rijkste man op aarde in zijn tijd, spreekt na de inzameling van de gaven voor de tempel een indrukwekkend dankgebed uit: 'Uwe, o HEERE, is de grootheid en de macht en de heerlijkheid en de overwinning en de majesteit; want alles wat in den hemel en op de aarde is, is Uwe; Uwe, o HEERE, is het Koninkrijk, en Gij hebt U verhoogd tot een Hoofd boven alles. (1 Kron. 29:11-14). De basismotivatie om recht te doen, recht te zetten wat krom is, is het besef dat alles van God is. Het doet beseffen dat het niet vanzelfsprekend is dat je zelf (bijna) alles hebt wat je hart begeert en dat ver weg (of soms dichtbij), mensen omkomen van honger, ellende en verdriet. Je gaat inzien dat God het zo bij de schepping niet heeft bedoeld. Jonathan Edwards, een opwekkingsprediker

uit de 18^e eeuw, zei: 'een mens kan pas van zichzelf loskomen om zich onbaatzuchtig in te zetten voor de ander wanneer hij God ziet als het allerschoonste. Als je Zijn schoonheid gaat zien, dan zal je de armen niet meer dienen om goed van jezelf te kunnen denken. Je doet het omdat je met dienst aan de armen God behaagt en Hem eer brengt en dat is een vreugde op zichzelf.'

Zien we in het Oude Testament dat God Zich voortdurend (figuurlijk) identificeert met de arme en de verdrukte, in het Nieuwe Testament identificeert Hij zich letterlijk met het verlorene. Wat niet meer te redden is, redt Hij door Zichzelf te geven. In de kruisdood van de Heere Jezus zien we hoe ver Gods reddende liefde gaat. Als dit het centrum van je hart en leven is, maakt jou dat tot een rechtvaardige. Niet alleen voor God, maar ook voor je naaste. Hoe meer dit je leven bepaalt, hoe meer je je met mensen in nood gaat vereenzelvigen. En andersom: de houding van je hart tegenover de armen onthult hoe de houding van je hart tegenover Christus is.

Literatuurtips

- *Ruim baan voor gerechtigheid*, Tim Keller (9789051944112, uitg. Van Wijnen)
- *Onvoltooid*, Richard Stearns (9789059990456, uitg. Gideon)
- *Onversneden christendom*, C.S. Lewis (9789043505246, uitg. Kok)
- *Navolging*, D. Bonhoeffer (9789025952280, uitg. Kok)
- *Statenvertaling met kanttekeningen*
- *Geloofsbelijdenis* HC Zondag 32, 33, 42, 50; NGB art. 24

Websites

- <http://deelrijkdom.tear.nl/>
- www.ontmoetamsterdamanders.nl
- www.kraanwateruniversiteit.nl/hoeveel-water-verbruik-ijj/
- www.stichtingpresent.nl
- www.goedewaar.nl/
- www.kraanwateruniversiteit.nl/hoeveel-water-verbruik-ijj/
- www.schoonwatervoormozambique.nl/
- www.unicef.nl/wat-doet-unicef/themas/water-sanitatie-en-hygiene/#
- www.woordendaad.nl/sponsoring#
- www.toheildesvolks.nl/aha/nieuws/item/80-aha/142-interview-met-een-van-onze-vrijwilligsters
(Het interview met Gerda, een vrijwilligster bij een inloophuis voor daklozen in Amsterdam.)

Tips

Een mogelijke opzet voor een clubavond over 'Eerlijk delen'

- *Schriftlezing:*
 - Micha 6 of Jesaja 58
 - Leg kort uit waar het gedeelte over gaat.
 - Stel een aantal vragen om te kijken of de jongeren begrijpen wat er gelezen is.

- *Zingen:*
 - Psalm 146:5-6; Psalm 113:4
 - Neem mijn leven, laat het Heer'
 - Zoekt eerst het Koninkrijk van God

- *Intro op het thema:*
 - Startopdracht
Bespreek de cijfers uit de handreiking en stel er enkele vragen over.
 - Wat vind je van de verschillen?
 - Wat zou God er van vinden?
 - Vind je dat het jouw taak is er iets aan te doen?
 - Wat zou je kunnen doen?

- *Inleiding (verschillende mogelijkheden):*
 - Samen of in groepjes de handreiking lezen en kernwoorden op laten schrijven.
 - Bijbelstudie over Micha 6 of Jesaja 58.
 - Iemand houdt een inleiding over bijvoorbeeld Mattheüs 25.

- *Verwerking*
 - Bespreek plenair het verschil tussen liefdadigheid en recht doen.
 - Bespreek één van de verwerkingsopdrachten.

- *Afsluiting*
 - Bespreek de vraag: 'Uw koninkrijk kome', is dat alleen een gebed voor straks bij de wederkomst of betekent het meer? (HC zondag 48).
 - Een lied zingen

Bij de verwerkingen

Introductie

Ter introductie op deze verwerking kan een informatief filmpje worden bekeken op www.lcj.nl/AHA.

Het fragment over vrijwilligster Gerda gaat duidelijk over je vijanden lief hebben. Een mooi aanknopingspunt om Lukas 6:27-36 te bespreken.

Opdracht 'Wat is goed?'

Lees Micha 6:8 en leg in je eigen woorden uit wat de profeet Micha zegt.

Opdracht vreemdeling

De weduwe Ruth. Ze was een Moabitische en mocht op de akker van Boaz net zoveel rapen als ze nodig had.

Startopdracht

Noem een aantal voorbeelden waar de jongeren aan kunnen denken. Laat hen een lijstje samenstellen en dit met elkaar bespreken. Eventueel kunnen de lijstjes plenair besproken worden en kunnen jongeren uitleggen waarom ze dingen opgeschreven hebben. Dank als leidinggevende aan het einde van de avond voor de dingen die jongeren opgeschreven hebben.

Deze opdracht is een aanvulling op de cijfers waarmee de handreiking begint. Om de verschillen goed scherp te krijgen kan het goed zijn om stil te staan bij alles wat wij ontvangen. Besef jij je dat je alles van God krijgt? En dat je eigenlijk niets verdient? Wees er dankbaar voor en geniet er van. Maar mag je alles voor jezelf houden?

Vragen

1. a. Over deze vraag kan je lang discussiëren. Het is niet zo moeilijk om argumenten te bedenken om gewoon te kopen in winkels waar je altijd al kocht. Bijvoorbeeld: 'Nu hebben ze nog werk, als ik niks meer koop, hebben ze helemaal geen inkomsten meer.' Of: 'Ook dure merken laten hun kleding door kinderen maken'. Beschamend als we ons er als christen op deze manier vanaf maken. Misschien is het goed om voordat de discussie hierover wordt gevoerd de cijfers over kinderarbeid en het grote verschil tussen hoe deze kinderen opgroeien en hoe je zelf opgroeit te laten doordringen.

Niet iedereen kan dure 'verantwoorde' kleding betalen. Maar winkels als H&M hebben ook een verantwoorde lijn. Je kunt hier op internet veel informatie over vinden. Je erin verdiepen is het minste wat je kunt doen. Nog belangrijker dan de vraag 'Waar koop ik mijn kleding?' is 'Heb ik kleding nodig?' of misschien daarvoor nog 'Waarom draag ik kleding?'. Stel de vraag wat de jongeren van tweedehands kledingwinkels vinden. Pas dat bij hen en waarom wel/niet?

Stimuleer jongeren om eens te bekijken waar hun kleding vandaan komt of waar mobieltjes gemaakt worden. Benoem bijvoorbeeld de keurmerken die garanderen dat de arbeidsomstandigheden bij de productie acceptabel waren. Daarnaast kunnen jongeren bidden voor de kinderen en volwassenen die onder moeilijke omstandigheden moeten leven en werken.

Tips om de jongeren mee te geven:

- Organiseer een 'ruilparty' om kleding uit te wisselen.
- Breng je overbodige kleding naar een goed doel (Luk. 3:11 > een rok uitdelen hoort volgens Johannes de Doper bij bekering!).
- Steun een goed doel dat zich bezig houdt met dit onderwerp.
- Houd het nieuws over dit onderwerp bij.
- Bid er voor!

b. Wéten dat kinderen worden uitgebuit in fabrieken en er niets aan doen en zelfs op koopjes blijven jagen, dat is krom. Ieder kind heeft recht op zijn of haar jeugd: spelen, leren, geliefd zijn. Het kan niet anders of je wilt daar als christen je steentje aan bijdragen.

2. Lees Markus 10:17–25.

- a. Hij ziet de oprechtheid van de jongen. De uiterlijke daad die Jezus van de jongen vraagt (het verkopen van zijn bezit en Jezus navolgen), is dus een toetssteen van zijn innerlijke gesteldheid (geloof in de Heere Jezus).
 - b. Het ontbreekt de jongen aan volledige overgave en het volgen van de Heere Jezus op Zijn woord. De opdracht die Jezus geeft is een test om te zien of de jongen bereid is Jezus na te volgen.
 - c. Hij heeft veel goederen. De opdracht is hem te moeilijk.
 - d. Op geld en goed ga je snel je vertrouwen stellen.
 - e. Grijpen terug op de introductie.
3. Het interview werd gehouden met schrijfster Annejet van der Zijl.
- a. De geïnterviewde wijst op onze verantwoordelijkheid om in het kleine en het grote het goede te doen. Recht doen klinkt heel ingewikkeld, maar is vaak heel eenvoudig, heel dichtbij. Het gaat om eerlijk en oprecht leven en omzien naar je naaste, dichtbij en ver weg.
 - b. Het is goed om duidelijk te stellen dat ook buiten de kerk mensen hele goede dingen doen. Sommige ongelovigen leven bewuster en 'beter' dan gelovigen. Dat beseffen behoedt ons voor arrogantie en laat zien dat je als christen een extra verantwoordelijkheid hebt. Je kunt het Gods 'algemene genade' noemen dat er goede dingen in de wereld zijn overgebleven. Toch is er wel degelijk een verschil tussen een oprechte christen die recht doet en iemand die geen christen is!
 - c. Het verschil is de verhouding tot de Heere Jezus. Als je als christen het goede doet, dan komt er iets openbaar van de Bron waaruit je put. Christenen willen recht doen uit liefde voor de Heere Jezus. Soms wordt dan zomaar een vraag gesteld: 'Waarom doe jij dit voor mij?' Dat is ten diepste evangelisatie. De Bijbel en het brood van dominee de Liefde zijn hiervan een mooi voorbeeld. Een christen die recht doet, evangeliseert. Wel is het heel belangrijk dat we bidden en het verlangen om getuige te zijn voor de Heere neerleggen. Spreek hierover door. Suggesties voor vragen:
Wat is evangelisatie? Wie evangeliseert er wel eens? Wie zou het willen doen? Waarom durf je niet? En mensen helpen, durf je dat wel?

Opdracht 'recht doen'

Mattheüs 25

Hongerigen voeden:

- Oppassen met eten weggooien.
- Geld of eten geven aan straatkrantverkoper.
- Geld geven aan zending.

Dorstigen te drinken geven:

- Korter douchen.
- Kraan uit onder het tandenpoetsen.
- Zuinig zijn met kraanwater.

Vreemden gastvrij ontvangen:

- Vriendelijk zijn voor een klasgenootje dat wordt gepest of degene die nieuw in de klas komt.
- Buren of anderen uitnodigen voor een maaltijd.
- Mensen uit de kerk op de koffie vragen (ook die je misschien niet zo snel zou vragen).
- Vrijwilliger worden bij stichting Gave.

Mensen die geen kleren hebben kleden

- Alleen kleren kopen als je deze nodig hebt.
- Kleding tweedehands kopen.
- Goede kleding inleveren bij een goed doel.

Zieken bezoeken

- Kaartje sturen aan iemand in het zieken- of bejaardenhuis.
- Op bezoek bij oude/zieke/eenzame mensen.

Gevangenen bezoeken

- Is wat lastiger voor jongeren, als je ouder bent kun je via stichting Gevangenzorg op bezoek.
- Voor hen bidden.

a,b, c, en d. Laat de jongeren hier zelf antwoorden op bedenken en met elkaar bespreken.

4. Lees Mattheüs 25:31-46.

- a. Nee, zeker niet! Zie HC zondag 24. Maar ook NGB art. 24 en DL 5, 12
- b. Zie antwoord op vraag 5f.

5. a. Dit kan op allerlei manieren. Er zijn in Nederland 27.000 mensen dakloos. Goed om hier even bij stil te staan. Het is een voorrecht als je een dak boven je hoofd hebt. Vaak begint dakloos worden met 'kleine' dingen: rekeningen niet kunnen betalen, sociaal isolement, verslaving, ontslagen worden of een echtscheiding. Vooral mannen vinden het dan soms moeilijk om hulp te vragen. Onder de bezoekers van AHA zijn mensen die gestudeerd hebben en een goede baan hadden. Daarnaast zijn er ook mensen die kiezen voor avontuur. Maar ook daarachter gaan vaak psychische problemen schuil.

b. Ieder mens is verantwoordelijk voor hoe hij of zij omgaat met problemen. Maar soms zijn de problemen zo groot en veel dat je kunt zeggen dat dakloos worden je overkomt. Het zou iedereen kunnen gebeuren en er is dus nooit reden om op deze mensen neer te kijken, zeker niet als christen.

c. Iemand die wel een huis heeft, maar geen sociale contacten en dus erg eenzaam is (Bart uit één van de filmpjes).

d. -

e. -

f. Je kunt bij deze vraag eindeloos discussiëren over de vraag wat deze persoon doet met het geld dat je hem geeft. Maar dat is niet de verantwoordelijkheid van de gever. Onze verantwoordelijkheid is dat daar een *mens* staat. En heeft diegene een drugs- of

drankprobleem, dan heeft hij of zij des te meer onze hulp nodig. Anderzijds moeten we ons realiseren dat wij niet alle problemen kunnen oplossen, dat kun je vaak beter aan instanties overlaten.

Houd in gedachten wat Jezus zegt in Mattheüs 25:40 'Voorwaar zeg Ik u, voor zoveel gij dit een van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan.' Stel dat we wisten dat de persoon met de straatkrant Jezus was, hoe hadden we dan gehandeld? Zouden we dan niet ons best doen Hem zo goed mogelijk te helpen? Eigenlijk zegt Jezus: 'Je moet ieder behandelen alsof Ík het ben.' Een groet, een hand, iets lekkers of gezonds, een vriendelijke blik; het kan iemands dag goed maken. Vraag zijn of haar naam en groet in het vervolg diegene met die naam. En is er genoeg vertrouwen, waarom iemand dan niet eens meevragen voor een maaltijd?

Vraag jezelf telkens af: 'Heb ik deze naaste lief?' Je ontdekt dan nogal eens dat je daarin tekort schiet. Ga dan thuis in gebed en vraag om liefde voor deze persoon.

6. Deze opdracht spreekt eigenlijk voor zich. Het gaat hier om bewustwording van waterverbruik. Kijk met elkaar nog eens naar de cijfers bovenaan de handreiking. Tip: koop zandlopers van 3 of 4 minuten en geef die (met een leuk kaartje eraan) mee aan de jongeren.